АУДИТ
БАТАЛГААЖУУЛАХ
ҮЙЛЧИЛГЭЭ
MONGOLIAN NATIONAL REPORTING AUDIT

АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

"ТАЛЫН ГАЛ ХК "-ЫН
2024 ОНЫ 12 САРЫН 31-ЭЭР
ТАСАЛБАР БОЛГОСОН
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 5-р хороо, Ж.Самбуугийн гудамж-24, M Plaza, 607 тоот

“ТАЛЫН ГАЛ” ХК

КОМПАНИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ	С.Цэрэндондов
АЛБАН ХАЯГ	Монгол улс, Сүхбаатар, Баруун-Урт, Талбулаг, Өөрийн байранд
ХАРИЛЦАГЧ БАНК	Худалдаа хөгжлийн банк Хаан банк Хас банк Голомт банк Төрийн банк
АУДИТОР	“Монголын Үндэсний Тайлагнал Аудит” ХК

2025 оны 12 дугаар сарын 01

ГҮЙЦЭТГЭХ УДИРДЛАГЫН МЭДЭГДЭЛ

Захирал ..... овогтой ..... би "....." ХХК-ийн гүйцэтгэх удирдлагын хувьд, ерөнхий нягтлан бодогч ..... овогтой ..... би гүйцэтгэх удирдлагын хувьд ард хавсаргасан 1-ээс .... хуудас дахь "....." ХХК-ийн санхүүгийн тайлангуудыг холбогдох Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу бэлтгэсэн бөгөөд 2024 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх уг өдрөөр тасалбар болгосон санхүүгийн байдлын тайлан, орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан болон холбогдох тодруулгуудыг шударгаар үзүүлж байна гэдгийг үүгээр мэдэгдэж байна. Энэхүү тайланг хүлээн зөвшөөрч батлав.

Гүйцэтгэх захирал

Ерөнхий нягтлан бодогч

МОНГОЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТАЙЛАГНАЛ АУДИТ ХХК
Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
5-р хороо, Самбуугийн гудамж, М Плаза
оффис 6 давхар, 607 тоот
Утас: 99117121; 89601000
И-мэйл: info@mnraudit.mn

2025/12/01 дугаар 25-01/164

Танай _____ - ны дугаар _____ -т

"ТАЛЫН ГАЛ" ХК -ийн
Хувьцаа эзэмшигчдэд

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

Дүгнэлт

Бид "ТАЛЫН ГАЛ" ХК ('Компани гэх)-ийн 2024 оны 12 сарын 31-рх Санхүүгийн байдлын тайлан, уг өдрөөр тасалбар болгосон орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, нягтлан бодох бүртгэлийн томоохон бодлогуудын хураангуйг багтаасан санхүүтийн тайлангийн тэмдэглэлээс бүрдсэн санхүүгийн тайланд аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бидний үзэж байгаагаар эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь бүхий л материаллаг асуудлаар Компанийн 2024 оны 12 сарын 31-ны өдрөөр санхүүтийн байдал, энэ өдрөөр тасалбар болсон жилийн санхүүгийн гүйцэтгэл болон мөнгөн гүйлгээг Монгол Улсын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн тухай хууль, Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС)-уудын дагуу үнэн зөв толилуулж байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын олон улсын стандарт (АОУС)-ын дагуу хийж гүйцэтгэв. Уг стандартуудын дагуу хүлээсэн үүрэг хариуцлагаа энэхүү тайлангийн Санхүүгийн тайлангийн аудитад Аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага хэсэгт харуулсан. Бид Нягтлан бодогчдын Ёс зүйн олон улсын стандартын зөвлөл (НБЁЗОУСЗ)- өөс гаргасан Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм болон Аудитын тухай Монгол улсын хуулиар санхүүгийн тайлангийн аудитад тавигдаг ёс зүйн шаардлагын дагуу компаниас хараат бус бөгөөд хууль болон НБЁЗОУСЗ-өөс гаргасан дүрмийн шаардлагын дагуу тавигддаг ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын баримт нотолгоо нь дүгнэлт гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болно гэж итгэж байна.

Аудитын гол асуудлууд

Бидний гаргасан тайланд томоохон хэмжээний аудитын гол асуудал байхгүй гэж тодорхойлж байна.

Удирдлага болон Засаглах Эрх Мэдэл Бүхий Этгээдүүдийн Санхүүгийн тайлангийн талаар хүлээх үүрэг хариуцлага

Удирдлага нь СТОУС-уудын дагуу санхүүгийн тайланг бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах хариуцлага хүлээх бөгөөд залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагналгүй санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх боломжтой болгоход зайлшгүй чухал гэж өөрийн тодорхойлсон дотоод хяналтуудын талаарх хариуцлагыг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайланг гаргахдаа удирдлага Компанийн үйл ажиллагааг зогсоох юм уу татан буулгахаар төлөвлөсөн эсвэл ингэхээс өөр аргагүй байхаас бусад тохиолдолд санхүүгийн тайлангуудыг гаргахдаа удирдлага тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулах Компанийн чадамжийг үнэлэх, боломжтой бол тасралтгүй байх зарчимтай холбоотой

Удирдлага болон Засаглах Эрх Мэдэл Бүхий Этгээдүүдийн Санхүүгийн тайлангийн талаар хүлээх үүрэг хариуцлага (Үргэлжлэл)

асуудлуудыг тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг хэрэглэх үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь Компанийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хариуцлага хүлээдэг.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад Аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага

Залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ анги эсэх талаарх ул үндэслэлтэй нотолгоо олж авах, дүгнэлт бүхий аудиторын тайлан гаргах нь бидний зорилго юм. Ул үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний нотолгоо боловч АОУС-ын дагуу хийгдсэн аудитаар байгаа материаллаг буруу илэрхийллийг байнга илрүүлнэ гэсэн нотолгоо болохгүй. Буруу илэрхийлэх явдал нь залилан эсвэл алдаанаас үүсч болох ба хэрэв дангаараа эсвэл нийтдээ санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллаг гэж үзнэ.

АОУС-ын дагуу бид аудитын хэсэг болгон мэргэжлийн үнэлэмж ашиглаж, аудитын турш мэргэжлийн үл итгэх байр суурийг баримталдаг. Түүнчлэн бид:

- Залилан эсвэл алдааны улмаас санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж өөрсдийн дүгнэлтийнхээ үндэслэл болохуйц хангалттай, тохиромжтой аудитын баримт нотолгоог олж авдаг. Залилан үүссэн материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдаанаас үүссэн буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс харьцангуй их байдаг, учир нь залиланд хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг үл ойшоох явдлууд багтсан байж болно.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн олж авсан аудитын баримт нотолгоонд үндэслэн Компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байна гэж үзвэл аудиторын тайландаа санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл ийм тодруулга хийх нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Аудиторын тайлан гарах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын баримт нотолгоондоо үндэслэн бид дүгнэлтээ гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал Компани тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хүргэж болно.

Бид аудитын төлөвлөсөн цар хүрээ болон хугацаа, аудитын томоохон илрүүлэлт, аудитын явцад олж илрүүлсэн дотоод хяналтын томоохон дутагдал болон холбогдох бусад асуудлаар засаглах удирдлагатай харилцдаг.

Тайлангийн хэрэглээ

Энэхүү тайланг Монгол Улсын "Компанийн тухай хууль" -ийн 94-р зүйлд заасан хуулийн этгээд болох "ТАЛЫН ГАЛ" ХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулж бэлтгэсэн. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй болно.

Монголын Үндэсний Тайлагнал Аудит ХХК
Улаанбаатар хот, Монгол Улс
2025 оны 12 дугаар сарын 01

Ч.БАТТӨМӨР
Мэргэшсэн нягтлан бодогч, Партнер

"ТАЛЫН ГАЛ" ХК

АШИГ АЛДАГДАЛ БА БУСАД ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН
2024 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

/төгрөгөөр/

	Тодруулга	2023	2024
Борлуулалтын орлого /цэвэр/	17	6,116,733,220.52	3,004,208,658.07
Борлуулалтын өртөг	17	(2,528,542,055.44)	(1,960,453,201.04)
Нийт ашиг		**3,588,191,165.08**	**1,043,755,457.03**
Хүүний орлого	18	285,734.71	39,370.44
Бусад орлого		-	
Борлуулалт, маркетингийн зардал	19	(66,920,789.21)	(47,825,755.73)
Ерөнхий удирдлагын зардал	20	(2,915,508,929.40)	(679,757,410.33)
Санхүүгийн зардал	21	(103,235,996.46)	(195,320,617.25)
Бусад зардал	22	(270,619,238.24)	(89,675,958.31)
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	23	(164,348,760.54)	(10,612,816.21)
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)		-	-
Биет бус хөрөнгө даснаас хассаны олз (гарз)		-	-
Хөрөнгө оруулалт борлуулснаас үүссэн олз (гарз)		-	-
Бусад ашиг (алдагдал)		-	-
Татвар төлөхийн өмнөх ашиг		**67,843,185.94**	**20,602,269.64**
Орлогын татварын зардал	13.1	(36,221,621.72)	(3,063,769.30)
Нийт дэлгэрэнгүй орлогыг илэрхийлэх тайлант жилийн ашиг		**31,621,564.22**	**17,538,500.34**

"ТАЛЫН ГАЛ" ХК

САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН
2024 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

/төгрөгөөр/

	Тодруулга	2023	2024
ХӨРӨНГӨ			
Эргэлтийн хөрөнгө			
Мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгө	4	12,812,690.80	32,651,160.94
Дансны авлага	5	913,383,055.69	1,011,703,653.67
Татвар, НДШ-ийн авлага	6	157,277,232.68	645,009,081.85
Бусад авлага	7	310,262,643.12	31,613,196.00
Бараа материал	8	3,330,914,687.10	5,183,912,047.43
Урьдчилж төлсөн төлбөр	9	96,555,853.33	744,910,845.53
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн		**4,821,206,162.72**	**7,649,799,985.42**
Эргэлтийн бус хөрөнгө			
Үндсэн хөрөнгө	10	2,982,018,708.59	2,655,490,008.38
Биет бус хөрөнгө	11	44,694,713.65	43,626,864.73
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө		1,752,328.14	1,752,328.14
Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн		**3,028,465,750.38**	**2,700,869,201.25**
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН		**7,849,671,913.10**	**10,350,669,186.67**
ӨР ТӨЛБӨР БА ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ			
Дансны өглөг	12	3,552,202,735.31	4,163,392,965.99
Цалингийн өглөг	12	48,308,526.15	26,573,818.01
Татварын өглөг	13	1,349,192,066.40	1,485,708,499.57
НДШ-н өглөг	13	-	110,303,190.47
Банкны богино хугацаат зээл	14	40,000,000.00	34,980,848.99
Урьдчилж олсон орлого	14	1,092,475,394.26	3,024,353,385.70
Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн		**6,082,178,722.12**	**8,845,312,708.73**
Урт хугацаат зээл	15	208,333,333.38	754,217,104.84
Хойшлогдсон татварын өр		-	-
Бусад урт хугацаат өр төлбөр	15	794,317,104.84	-
Урт хугацаат өр төлбөрийн дүн		**1,002,650,438.22**	**754,217,104.84**
Нийт өр төлбөрийн дүн		**7,084,829,160.34**	**9,599,529,813.57**
Өөрийн хөрөнгө			
Хувийн	16	69,426,400.00	69,426,400.00
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл		377,505,212.53	377,505,212.53
Эздийн өмчийн бусад хэсэг		431,515,838.40	431,515,838.40
Хуримтлагдсан ашиг		(113,604,698.17)	(127,308,077.83)
Нийт цэвэр хөрөнгийн дүн		**764,842,752.76**	**751,139,373.10**
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ӨӨРИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		**7,849,671,913.10**	**10,350,669,186.67**

"ТАЛЫН ГАЛ" ХК

ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН
2024 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

/төгрөгөөр/

	Өмч	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт дүн
2022 оны 12-р сарын 31	**69,426,400.00**	**377,505,212.53**	**431,515,838.40**	**(145,226,262.39)**	**733,221,188.54**
НББ-ийн бодлого, тооцооллын өөрчлөлт, алдааны залруулга	-	-	-	-	-
Залруулсан үлдэгдэл	**69,426,400.00**	**377,505,212.53**	**431,515,838.40**	**(145,226,262.39)**	**733,221,188.54**
Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	-	-	-	31,621,564.22	31,621,564.22
Өмчид гарсан өөрчлөлт	-	-	-	-	-
Зарласан ногдол ашиг	-	-	-	-	-
2023 оны 12-р сарын 31	**69,426,400.00**	**377,505,212.53**	**431,515,838.40**	**(113,604,698.17)**	**764,842,752.76**
Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	-	-	-	17,538,500.34	17,538,500.34
Өмчид гарсан өөрчлөлт	-	-	-	-	-
Зарлсан ногдол ашиг	-	-	-	(31,241,880.00)	(31,241,880.00)
2024 оны 12-р сарын 31	**69,426,400.00**	**377,505,212.53**	**431,515,838.40**	**(127,308,077.83)**	**751,139,373.10**

MNR-AUDIT

"ТАЛЫН ГАЛ" ХК

МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН
2024 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31

/төгрөгөөр/

	2023	2024
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
Мөнгөн орлогын дүн (+)	**5,794,995,431.80**	**7,518,733,432.50**
Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого	5,710,203,738.80	2,785,481,688.00
Даатгалын нөхөөөс хүлээн авсан мөнгө	74,773,100.00	-
Бусад мөнгөн орлого	10,018,593.00	4,733,251,744.50
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	**4,983,897,937.25**	**7,398,608,183.40**
Ажилчдад төлсөн	855,105,970.00	1,445,856,123.00
Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	291,315,370.31	302,095,375.58
Бараа материал худалдан авахад төлсөн	3,255,146,792.36	3,790,367,746.68
Ашиглалтын зардалд төлсөн мөнгө	-	5,485,698.56
Хүүний төлбөрт төлсөн	-	195,320,617.25
Түлш, шатахуун, тээврийн хөлсөнд төлсөн	67,567,479.42	1,525,478,561.45
Татварын байгууллагад төлсөн	96,486,719.35	134,004,060.88
Даатгалын төлбөрт төлсөн	13,345,097.00	-
Бусад үйлчилгээнд төлсөн мөнгө	404,930,508.81	-
Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	**811,097,494.55**	**120,125,249.10**
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
Мөнгөн орлогын дүн (+)	**285,734.71**	**39,370.44**
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	-	-
Биет бус хөрөнгө борлуулсны орлого	-	-
Хөрөнгө оруулалт борлуулсны орлого	-	-
Бусдад олгосон зээл, мөнгөн урьдчилгааны буцаан төлөлт	-	-
Хүлээн авсан хүүний орлого	285,734.71	39,370.44
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	**170,226,083.00**	**-**
Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн мөнгө	170,226,083.00	-
Биет бус хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	-	-
Хөрөнгө оруулалт олж эзэмшихэд төлсөн	-	-
Бусад урт хугацаат хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	-	-
Бусад олгосон зээл болон урьдчилгаа	-	-
Хөрөнгө оруулалтын цэвэр мөнгөн гүйлгээ	**(169,940,348.29)**	**39,370.44**
Мөнгөн орлогын дүн (+)	**3,142,632.00**	**351,700,000.00**
Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	3,142,632.00	351,700,000.00
Хувьцаа болон өмчийн бусад үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	-	-
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	**661,734,215.17**	**451,785,115.19**
Зээл авсан, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө	661,734,215.17	420,543,235.19
Санхүүгийн түрээсийн өглөгт төлсөн	-	-
Хувьцаа буцаан худалдаж авахад төлсөн	-	-

	2023	2024
Төлсөн ногдол ашиг	-	31,241,880.00
Санхүүжилтээр олгосон зээл	-	-
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	**(658,591,583.17)**	**(100,085,115.19)**
Валютийн ханшийн зөрүү	(41,773,166.49)	**(241,034.21)**
Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ	**(59,207,603.40)**	**19,838,470.14**
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	**72,020,294.20**	**12,812,690.80**
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	**12,812,690.80**	**32,651,160.94**

1. КОМПАНИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЭЛ

"ТАЛЫН ГАЛ" ХК нь 2006 оны 12-р сарын 31-ны өдөр улсын бүртгэлд бүртгүүлж 1210001003 тоот дугаар бүхий, 2016931 тоот регистрийн дугаартай гэрчилгээ авсан. 2021 оны 12-р сарын 06-ны өдөр С.Цэрэндондов-г компанийн гүйцэтгэх захирлаар томилсон.

Компанийн албан ёсны хаяг: Монгол улс, Сүхбаатар, Баруун-Урт, Талбулаг, Өөрийн байранд

Компанийн үйл ажиллагааны чиглэл нь хүрэн нүүрс олборлолт юм.

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД

2.1 Тайлан бэлтгэх үндэслэл

Компанийн санхүүгийн тайлангууд Олон улсын нягтлан бодох бүртгэл болон стандартын зөвлөлөөс гаргасан Санхүү тайлагналын олон улсын стандартуудын ("СТОУС") дагуу бэлтгэгдсэн болно.

Компанийн санхүүгийн тайлангуудыг түүхэн өртгийн зарчмаар бэлтгэсэн болно. Санхүүгийн тайлан дахь дүнгүүдийг Компанийн үйл ажиллагааны мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөгөөр тайлагнасан болно.

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо

а. Эргэлтийн болон эргэлтийн бус ангилал

Компани хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн болон эргэлтийн бус ангиллын дагуу толилуулна. Дараах тохиолдолд хөрөнгө эргэлтийн хөрөнгө болно:

- Хэвийн үйл ажиллагааны явцад хэрэгжих болон борлуулах хандлагатай эсвэл хэрэглэхээр хүлээгдэж байгаа
- Худалдах үндсэн зорилгоор эзэмшиж байгаа
- Тайлант хугацаанаас хойш 12 сарын дотор хэрэгжихээр хүлээгдэж байгаа эсвэл
- Тайлант хугацаанаас хойш хамгийн багадаа 12 сарын дотор солилцох эсвэл өр төлбөр барагдуулахыг хязгаарлаагүй бэлэн мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Бусад бүх хөрөнгө нь эргэлтийн бус хөрөнгө болно.
Өр төлбөр нь дараах тохиолдлуудад богино хугацаат өр төлбөр болно:

MNR-AUDIT

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

- Хэвийн үйл ажиллагааны явцад төлөгдөхөөр хүлээгдэж буй
- Худалдах үндсэн зорилгоор эзэмшиж байгаа
- Тайлант хугацаанаас хойш 12 сарын дотор төлөх хугацаатай, эсвэл
- Тайлант хугацаанаас хойш хамгийн багадаа 12 сар өр төлбөр барагдуулалтыг хойшлуулах нөхцөлгүй

Компани бусад бүх өр төлбөрүүдийг эргэлтийн бус гэж ангилдаг.

б. Гадаад валютын хөрвүүлэлт

Компанийн санхүүгийн тайланг Компанийн үйл ажиллагааны мөнгөн тэмдэгт болох Монгол төгрөгөөр илэрхийлнэ. Гадаад валютын гүйлгээг анх бүртгэхдээ гүйлгээг хүлээн зөвшөөрөх шаардлага хангасан өдрийн ханшаар мөнгөн нэгжрүү хөрвүүлж бүртгэнэ. Гадаад валютаар бүртгэгдсэн мөнгөн хөрөнгө, төлбөрүүдийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн ханшаар дахин хөрвүүлдэг. Бүх зөрүүг орлого, зардлын дансанд бүртгэнэ.

Түүхэн өртгөөр хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг тэдгээрийн анхны гүйлгээ хийгдсэн өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ. Бодит үнэ цэнэ нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг бодит үнэ цэнэ тодорхойлогдсон өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ.Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх, мөнгөн зүйлсийн хөрвүүлгээс үүссэн олз, гарзыг бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн олз, гарзыг хүлээн зөвшөөрөхтэй адилаар хүлээн зөвшөөрнө(өөрөөр хэлбэл бодит үнэ цэнийн зөрүү нь бусад дэлгэрэнгүй орлого, олз гарзын тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн зүйлийн ханшийн зөрүүнээс үүссэн олз, гарзыг мөн адил бусад дэлгэрэнгүй орлого, олз гарзын тайланд бүртгэнэ).

в. Борлуулалтын орлого

Орлогын эдийн засгийн үр өгөөж нь Компанид орох нь тодорхой болсон болон найдвартайгаар хэмжих боломжтой болсон хэр хэмжээгээр хүлээн зөвшөөрнө. Орлогыг хүлээн авсан зүйлийн бодит үнэ цэнээс хөнгөлөлт, буцаалт, борлуулалтын татвар эсвэл хураамжийг хассан дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө.

Орлогыг хүлээн зөвшөөрөгдөхөөс өмнө дараах тусгай хүлээн зөвшөөрөлтийн шаардлагыг хангах ёстой.

Үйлчилгээний орлого

Үйлчилгээ үзүүлэх ажил үйлчилгээний эцсийн үр дүнг найдвартай тооцож болохоор байвал балансын өдрөөр уг ажил гүйлгээний иж бүрдлийн үе шатанд хамаарах орлогыг хүлээн зөвшөөрнө. Дараах нөхцөл бүрдсэн үед аливаа ажил гүйлгээний үр дүнг үнэн зөв тооцож болно.

Үүнд:

a. Орлогын үр дүнг найдвартай тооцож болохоор байх
b. Тухайн ажил гүйлгээнд хамаарах эдийн засгийн өгөөжийг компани хүртэх магадлалтай

MNR-AUDIT

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

в. Борлуулалтын орлого(үргэлжлэл)

c. Тайлангийн өдрөөр тухайн ажил гүйлгээний иж бүрдлийн үе шатыг бодитойгоор тооцож болохоор байх
d. Тухайн ажил гүйлгээтэй холбогдон гарсан зардал болон уг ажил гүйлгээг гүйцээх өртгийг найдвартай тодорхойлж болохоор байх

Хүүний орлого
Хүүний орлогыг үр ашигт хүүний аргад үндэслэн хүлээн зөвшөөрнө. Үр ашигт хүүний арга гэдэг нь хорогдуулсан өртгөөр хэмждэг санхүүгийн бүх хэрэглүүр, хүүний орлогыг шаардлагатай үед санхүүгийн хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн бүртгэлийн дүнтэй цэвэршүүлсэн богино хугацааны буюу санхүүгийн хэрэглүүрийн таамагласан хугацаанд тооцоолсон, ирээдүйд хүлээж авах буюу төлөх мөнгөн урсгалын бууруулсан хүүний түвшинг ашиглах юм. Хүүний орлогыг орлого зардлын тайлангийн "Бусад орлого"- д бүртгэнэ.

г. Зардал

Зардал нь тайлант хугацааны үед өөрийн хөрөнгийг бууруулж буй хөрөнгө оруулагчдад олгосон хуваарилалтаас бусад эдийн засгийн өгөөжийн гадагшлах урсгал, хөрөнгийн бууралт, мөн өр төлбөрийн нэмэгдэл зэрэг болно. Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг ба зардлыг гарсан үед нь дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

д. Татвар

Тайлант хугацааны орлогын албан татвар
Тайлант жилийн болон өмнөх хугацааны албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг татварын байгууллагаас буцаан авахаар хүлээж байгаа эсвэл татварын байгууллагад төлөх дүнгээр хэмжинэ. Энэ дүнг тооцоолоход хэрэглэсэн татварын хувь хэмжээ, татварын хуулиуд нь санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан болно.

Эдгээр зүйлд холбоотой тайлант жилийн орлогын албан татварыг орлого үр дүнгийн тайланд биш шууд өөрийн хөрөнгөд хүлээн зөвшөөрнө. Удирдлага НББ-ийг хэрхэн хөтлөхийг холбогдох татварын хууль, журмуудад тодорхой зааж өгөөгүй, нэмэлт тайлбар тодруулга шаардлагатай тийм шинэ нөхцөл байдал үүссэн эсэхийг тодруулахын тулд тодорхой хугацаа тутамд татварын тайлангаа хянаж үздэг ба шаардлагатай бол сан байгуулдаг.

Хойшлогдсон албан татвар
Санхүүгийн байдлын тайлангийн өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татвар ногдох дүн ба тэдгээрийн санхүүгийн тайлан дээрх бүртгэлийн хооронд гарах түр зөрүүнд "Балансын өр төлбөрийн"-ыг ашиглан хойшлогдсон албан татварыг хүлээн зөвшөөрнө.

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

д. Татвар(үргэлжлэл)

Хойшлогдсон албан татвар(үргэлжлэл)

Хойшлогдсон албан татварын өр төлбөрийг дор дурдсанаас бусад бүх түр зөрүүнд хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Хойшлогдсон албан татварын өр төлбөр нь гүүдвилийг анх хүлээн зөвшөөрөх үед эсвэл бизнесийн нэгдлийн бус хөрөнгө, өр төлбөрийн гүйлгээнээс үүссэн, уг гүйлгээ нь НББ-ийн ашиг (алдагдал), татвар ногдох ашиг (алдагдал) - ийн аль алинд нөлөө үзүүлэхгүй байгаа үед,
- Түр зөрүү нь охин болон холбоотой компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалт ба хамтарсан компани дахь ашиг сонирхол зэрэгтэй холбоотойгоор үүссэн, түр зөрүүг хэзээ арилгахыг толгой компани, хөрөнгө оруулагч эсвэл хамтрагч тал хянаж байгаа, түр зөрүү нь ойрын хугацаанд арилахгүй байх магадлалтай байгаа үед

Дор дурдсанаас бусад тохиолдолд хойшлогдсон орлогын албан татварын хөрөнгийг татвар ногдох орлогоос хасагдах бүх түр зөрүүнүүд, ирээдүйд шилжүүлэн тооцох, ашиглаагүй татварын бүх хөнгөлөлт ба алдагдлуудад (эдгээр түр зөрүү, хөнгөлөлт, алдагдлуудыг хасаж болох татвар ногдох орлогын ирээдүйд орж ирэх нь тодорхой болсон үед) хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүүтэй холбоотой хойшлогдсон албан татварын хөрөнгө нь бизнесийн нэгдлийн бус хөрөнгө, өр төлбөрийн гүйлгээг анх хүлээн зөвшөөрөх үед үүссэн ба гүйлгээ гарах үед, НББ-ийн болоод татварын ашиг (алдагдал) - ийн аль алинд нөлөө үзүүлэхгүй байгаа үед;

- Татвар ногдох орлогоос хасагдах түр зөрүү нь охин болон холбоотой компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалт ба хамтарсан компани дахь ашиг сонирхолтой холбоотойгоор үүссэн бол хойшлогдсон албан татварын хөрөнгийг, түр зөрүү нь ойрын хугацаанд арилах магадлалтай, түр зөрүүг хасаж болох татвар ногдох орлого орж ирэх нь тодорхой болсон үед зөвхөн хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг тайлант хугацаа бүрийн эцэст хянаж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хэсэгчлэн эсвэл бүхлээр нь нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхойгүй болсон үед харгалзах хэмжээгээр хөрөнгийн дүнг бууруулна.

Хүлээн зөвшөөрөөгүй хойшлогдсон татварын хөрөнгийг тайлант хугацаа бүрийн эцэст дахин үнэлж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхой болсон үед харгалзах хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө.

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

д. Татвар (үргэлжлэл)

Хойшлогдсон албан татвар(үргэлжлэл)

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийн тайлант хугацааны эцсийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж буй татварын хувь хэмжээнүүд дээр үндэслэн хөрөнгийг борлуулах, өр төлбөрийг барагдуулах тайлант хугацаанд хэрэглэгдэхээр хүлээгдэж буй татварын хэмжээгээр хойшлогдсон татварыг тооцно.

Хэрэв өнөөгийн татварын хөрөнгийг татварын өр төлбөрт суутгуулах хууль ёсны эрхтэй бөгөөд хойшлогдсон татварууд нь нэг татвар төлөгч аж ахуйн нэгж ба нэг татварын байгууллагатай холбоотой байгаа бол хойшлогдсон албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэршүүлж болно.

Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар
Орлого, зардал болон хөрөнгүүд нь доорхоос бусад тохиолдолд Нэмэгдсэн Өртгийн Албан Татвар (НӨАТ)-гүй цэвэр дүнгээр хүлээн зөвшөөрөгдөг:

- Хөрөнгө эсвэл үйлчилгээг худалдан авахад төлсөн НӨАТ-ыг татварын байгууллагаас буцаан авах боломжгүй үед уг НӨАТ-ыг хөрөнгө худалдан авалтын өртгийн нэг хэсгээр эсвэл зардлын нэг хэсгээр (аль тохиромжтойгоор) хүлээн зөвшөөрнө.

- НӨАТ-ын дүн орсон дүнгээр илэрхийлэгдэх авлага ба өглөг.

Татварын байгууллагаас авах эсвэл татварын байгууллагад өгөх өглөгийн цэвэр дүнг санхүүгийн байдлын тайланд авлага эсвэл өглөгийн нэг хэсэг болгон толилуулна.

е. Бэлэн мөнгө болон банкин дахь данс

Бэлэн мөнгө болон банкин дахь дансанд банкинд байршуулсан мөнгө орно.

Мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор, дээр тодорхойлсноор бэлэн мөнгө болон банкин дахь харилцах, хадгаламж дахь бэлэн мөнгө болон богино хугацаатай хадгаламжийг банкны овердрафтын үлдэгдлийг багтаахгүйгээр оруулсан.

ё. Санхүүгийн хөрөнгө

(i) Анх хүлээн зөвшөөрөх болон хэмжилт
Санхүүгийн хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь орлого, зарлагын дансанд бүртгэгдэх, зээл ба авлага, дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалт, борлуулахад бэлэн санхүүгийн хөрөнгө, эсвэл үр нөлөөтэй хейджингийн хэрэглүүрээр ангилсан үүсмэл хэрэглүүр гэж ангилна.

MNR-AUDIT

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

ё. Санхүүгийн хөрөнгө(үргэлжлэл)

(i) Анх хүлээн зөвшөөрөх болон хэмжилт(үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгүүдийг анхлан бодит үнэ цэнээр нь бүртгэх ба бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь орлого, зардлын дансанд бүртгэгдэх гэж ангилаагүй санхүүгийн хөрөнгүүдийн хувьд шууд хамааралтай гүйлгээний зардлуудыг нэмж бүртгэнэ. Санхүүгийн хөрөнгийн бүх хэвийн худалдан авалт, борлуулалтыг арилжаа хийгдсэн өдөр (Компани хөрөнгийг худалдан авах эсвэл зарах үүрэг хүлээсэн өдөр) хүлээн зөвшөөрнө. Компанийн санхүүгийн хөрөнгөнд бэлэн мөнгө болон банкин дах данс ба бусад авлага орно.

(ii) Дараах үеийн хэмжилт

Зээл ба авлага
Зээл ба авлага нь идэвхтэй зах зээлд бүртгэлгүй, тогтмол эсвэл тодорхойлж болох төлбөр бүхий үүсмэл санхүүгийн хэрэглүүр биш санхүүгийн хөрөнгө юм. Анхны хэмжилтээс хойш санхүүгийн хөрөнгийг дараах үеүдэд үнэ цэнийн бууралтыг хассаны дараах үр ашигт хүүгийн арга (ҮАХА) ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ. Хорогдуулсан өртгийг үр ашигт хүүний салшгүй хэсэг болох худалдан авалтын урамшуулал, хөнгөлөлт болон зардал, шимтгэлийг оролцуулан тооцдог. Үр ашигт хүүгийн хорогдуулалт нь дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн "Бусад орлого"-д багтана. Үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн алдагдлыг дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн "Бусад зардал" хэсэгт хүлээн зөвшөөрнө.

(iii) Үл хүлээн зөвшөөрөлт
Дараах тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгийг (хэрэглэх боломжтой бол, санхүүгийн хөрөнгийн хэсгийг эсвэл хоорондоо төсөөтэй нэг бүлэг санхүүгийн хөрөнгүүдийн хэсгийг) үл хүлээн зөвшөөрнө. Үүнд:

- Тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрх нь дууссан, эсвэл
- Компанинь тухайн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн эсвэл "дамжуулан өнгөрөөх" хэлцлийн дагуу хүлээн авсан мөнгөө нийт дүнгээр нь удаан хугацаагаар саатуулалгүйгээр гуравдагч талд төлөх үүрэг хүлээсэн, эсвэл (а)Компани нь хөрөнгийн бараг бүх эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлсэн, эсвэл(б)Компани нь тухайн хөрөнгөтэй холбоотой эрсдэл ба өгөөжийг шилжүүлээгүй боловч хөрөнгийн хяналтыг шилжүүлсэн.

Компани хөрөнгөөс мөнгө хүлээн авах эрхээ шилжүүлсэн эсвэл "дамжуулан өнгөрөөх" хэлцэл хийсэн боловч хөрөнгөтэй холбоотой ихэнх эрсдэл,өгөөж болон хяналтыг шилжүүлээгүй тохиолдолд хөрөнгийг Компанийн уг хөрөнгөнд үргэлжлүүлэн оролцсоор байх хэмжээгээр нь хүлээн зөвшөөрнө. Энэ тохиолдолд Компани холбогдох өр төлбөрийг мөн хүлээн зөвшөөрнө.

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

ё. Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

(iv) Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Компани санхүүгийн хөрөнгө эсвэл бүлэг санхүүгийн хөрөнгүүд нь үнэ цэнийн бууралтад орсныг нотлох бодит нотолгоо байгаа эсэхийг санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр үнэлж үзнэ.

Хэрэв хөрөнгийг анхлан хүлээн зөвшөөрсний дараа нэг буюу түүнээс олон тооны "Алдагдлын тохиолдол"-ын улмаас үнэ цэнийн бууралтын бодит нотолгоо бий болсон ба уг "Алдагдлын тохиолдол" нь санхүүгийн хөрөнгө эсвэл бүлэг санхүүгийн хөрөнгийн ойролцоолон тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалд нөлөөлж байгаа үед санхүүгийн хөрөнгийг эсвэл бүлэг санхүүгийн хөрөнгийг үнэ цэнийнбууралтад орсон гэж үзнэ. Үнэ цэнийн бууралтын нотолгоонд зээлдэгч эсвэл бүлэг зээлдэгчид нь санхүүгийн томоохон хүндрэлд орсон, зээлийнхүү болон үндсэн төлбөр зөрчилд орсон, дампуурах эсвэл санхүүгийн өөр бусад дахин зохион байгуулалтад орох магадлалтай болсон, зөрчилтэй холбоотой эдийн засгийн нөхцөл байдалд гарсан өөрчлөлт гэх мэт тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалд хэмжиж болохуйц бууралт байгааг харуулсан бодит өгөгдөл бий болох зэрэг орно.

Хорогдуулсан өртгөөр нь бүртгэх санхүүгийн хөрөнгүүд

Үнэ цэнийн бууралтын алдагдал гарсан талаар бодит нотолгоо байгаа бол алдагдлыг тухайн хөрөнгийн бүртгэлийн дүн ба ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн (бодитоор тохиолдоогүй ирээдүйд хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлыг оруулахгүй) зөрүүгээр хэмжинэ. Орж ирнэ гэж тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийг санхүүгийн хөрөнгийн анхны, үр ашигт хүүний хувиар бууруулан тооцдог. Зээлийн хүүний хувь нь хувьсах байх нөхцөлд үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хэмжих хөнгөлөлтийн хувь нь өнөөгийн үр ашигт хүүний хувьтай тэнцүү байна.

Хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг эрсдэлийн сангийн дансаар бууруулах ба алдагдлын дүнг орлого, үр дүнгийн тайланд хүлээн зөвшөөрнө. Бүртгэлийн бууруулсан дүн дээр хүүний орлогыг үргэлжлүүлэн хуримтлуулах ба үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хэмжих зорилгоор ирээдүйн мөнгөн урсгалыг бууруулахад ашигласан хүүг ашиглан хуримтлуулна. Хүүний орлогыг санхүүгийн орлогын нэг хэсэг болгон орлого, зардлын дансанд бүртгэнэ. Цаашид эргэн төлөгдөх ямар нэг бодит чиг хандлага байхгүй байгаа, бүх барьцаа хөрөнгийг борлуулсан эсвэл Компанид шилжүүлсэн үед зээлийг холбогдох зээлийн эрсдэлийн сангийн хамт данснаас хасна.

MNR-AUDIT

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

ё. Санхүүгийн хөрөнгө (үргэлжлэл)

(iv) Санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

Хэрэв дараагийн тайлант хугацаанд үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрсний дараах үйл явдлын улмаас тооцоолсон үнэ цэнийн бууралтын алдагдал өсөж эсвэл буурвал, сангийн дансыг залруулах замаар өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг өсгөж эсвэл бууруулна. Данснаас хассан хөрөнгө дараа нь эргэн төлөгдвөл дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн санхүүгийн зардал дансны кредитэд бүртгэнэ.

ж. Санхүүгийн өр төлбөр

(i) Анхны хүлээн зөвшөөролт ба хэмжилт

Санхүүгийн өр төлбөрийг аль зохистой ангилалд нь бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт нь орлого, зарлагын дансанд бүртгэгдэх, зээл ба зээллэг, эсвэл үр нөлөөтэй хейджингийн хэрэглүүрээр анх хүлээн зөвшөөрнө

Бүх санхүүгийн өр төлбөрүүдийг анх бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөх ба зээл, зээллэг болон өр төлбөрийн хувьд шууд хамааралтай гүйлгээний зардлыг хассаны дараах дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө.

Компанийн санхүүгийн өр төлбөрүүдэд дансны болон бусад өр төлбөр ба урьдчилж орсон орлого орно. Санхүүгийн өр төлбөрүүдийн хэмжилт дор дурдсан ангиллаас хамаарна:

Зээл, зээллэг ба хойшлогдсон орлогын өр төлбөр

Анххэмжсэнийдараа, зээллэгүүд, хойшлогдсон орлогын өр төлбөр, хүүгийнөглөг, дансны болон бусад өглөгийг дараагийн тайлант хугацаанд үр ашигт хүүний аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ. Өр төлбөрийг үл хүлээн зөвшөөрөх үед болон үр ашигт хүүг ашиглан хорогдуулах үеийн олз, гарзыг орлого, зардлын дансанд хүлээн зөвшөөрнө.

Хорогдуулсан өртгийг үр ашигт хүүний салшгүй хэсэг болох зээл олголтын урамшуулал, хөнгөлөлт болон шимтгэл, холбоотой зардлуудыг оролцуулан тооцдог. Үр ашигт хүүгийн хорогдуулалт нь дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн санхүүгийн зардалд багтана.

(ii) Үл хүлээн зөвшөөрөлт

Санхүүгийн өр төлбөрийг төлөхөөс чөлөөлөгдсөн, өр төлбөр цуцлагдсан эсвэл хугацаа нь дууссан бол үл хүлээн зөвшөөрдөг. Хэрэв одоо байгаа санхүүгийн өр төлбөрийн зээлдүүлэгч нь хэвээрээ боловч ялгаатай нөхцөлтэй зээлийн гэрээгээр сольсон эсвэл одоо байгаа зээлийн нөхцөл эрс өөрчлөгдсөн бол эдгээр өөрчлөлт шинэчлэлтийг анхны санхүүгийн өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт ба шинэ өр төлбөрийн хүлээн зөвшөөрөлт гэж үзэх ба бүртгэлийн дүнгийн зөрүүг орлого, зардлын дансанд хүлээн зөвшөөрнө.

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

з. Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийг цэвэршүүлэх

Хэрэв байгууллага хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдийг цэвэршүүлэх хуулиар олгогдсон эрхтэй, тооцоог цэвэр дүнгээр нь барагдуулах, эсвэл хөрөнгийг борлуулж өр төлбөрийг нь барагдуулах ажлыг нэгэн зэрэг хийхээр зэхэж байгаа л бол санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөрүүдийг хооронд нь цэвэршүүлэн, цэвэр дүнгээр тайлан тэнцэлд толилуулах эрхтэй.

и. Бодит үнэ цэнээрх хэмжилт

Хэмжилтийн өдөр зах зээлийн оролцогчдын хооронд зохих журмын дагуу хийгдэж буй гүйлгээний үед хөрөнгө борлуулахад хүлээн авч буй эсвэл өр төлбөрийг шилжүүлэхэд төлж буй үнийг бодит үнэ цэнэ гэнэ. Бодит үнэ цэнийн хэмжилт нь дараах тохиолдлуудад болж буй хөрөнгийг борлуулах болон өр төлбөрийг шилжүүлэх гүйлгээний таамаглалд үндэслэдэг. Үүнд:

- Хөрөнгө, өр төлбөрийн үндсэн зах зээлд эсвэл
- Үндсэн зах зээл байхгүй үед хөрөнгө, өр төлбөрийн хамгийн давуу зах зээлд

Компани үндсэн болон давуу зах зээлд оролцох боломжтой байх ёстой.

Зах зээлийн оролцогчид нь хөрөнгө, өр төлбөрийн үнийг тогтоох үед өөртөө эдийн засгийн хувьд хамгийн ашигтай байхаар оролцоно гэсэн төсөөллийг ашиглан хөрөнгө болон өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг хэмжинэ.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн хэмжилтэд хөрөнгийг хамгийн үр ашигтайгаар ашиглаж эсвэл хөрөнгийг хамгийн үр ашигтайгаар ашиглах зах зээлийн өөр нэг оролцогчид хөрөнгийг борлуулснаар эдийн засгийн өгөөжийг бий болгох зах зээлийн оролцогчийн чадварыг харгалзаж үзнэ.

Компани тухайн нөхцөлд тохирох үнэлгээний техникүүдийг ашиглах ба уг нөхцөл нь бодит үнэ цэнийг хэмжихэд шаардагдах хангалттай мэдээлэлтэй, холбогдох ажиглаж болохуйц орцуудыг дээд зэргээр, ажиглах боломжгүй орцуудыг хамгийн багаар ашиглана.

Санхүүгийн тайланд хэмжиж, тодруулсан бүх хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийг бодит үнэ цэнийн түвшинд дараах байдлаар ангилсан ба ангилахдаа бодит үнэ цэнийн хэмжүүрт бүхлээрээ томоохон нөлөөтэй хамгийн бага түвшний орцод үндэслэсэн:

- Түвшин 1 - хөрөнгө, өр төлбөрийн хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлтэй (залруулаагүй), идэвхтэй зах зээл дээрх үнэ,
- Түвшин 2 - шууд болон шууд бусаар ажиглах боломжтой хамгийн бага түвшний орцууд нь бодит үнэ цэнэд томоохон нөлөө үзүүлэх үнэлгээний техникүүд
- Түвшин 3 - ажиглах боломжгүй хамгийн бага түвшний орц нь бодит үнэ цэнийн хэмжилтэд томоохон нөлөөтэй үнэлгээний техникүүд

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

и. Бодит үнэ цэнээрх хэмжилт (үргэлжлэл)

Компани санхүүгийн тайланд байнгын сууриар хүлээн зөвшөөрдөг хөрөнгө болон өр төлбөрүүдийн хувьд тайлант үе бүрийн эцэст ангиллыг дахин үнэлж (бүхлээрээ бодит үнэ цэнийн хэмжилтэд томоохон нөлөөтэй хамгийн бага түвшний орцод суурилан) үзсэнээр түвшний хоорондын шилжилт гарсан эсэхийг тодорхойлдог.

й. Урьдчилж төлсөн төлбөрүүд

Урьдчилж төлсөн төлбөр нь урьдчилж бэлэн мөнгө төлсөн боловч бодитоор гараагүй байгаа зардлуудыг хэлнэ. Урьдчилж төлсөн төлбөрүүд нь эхлээд хөрөнгө хэсэгт бүртгэгдэх ба төлсөн бэлэн мөнгөний дүнгээр хэмжигдэнэ. Үүний дараа үйл ажиллагаанд хэрэглэгдсэн буюу хугацаа нь дуусахад орлогын тайланд тусгагдаг.

к. Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийг анхны өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл ба хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр илэрхийлдэг. Үндсэн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрөх шаардлагууд хангагдсан тохиолдолд л тухайн үндсэн хөрөнгийн сольсон хэсгийн өртөг болон зээллэгийн өртгийг тухай бүрд нь энэ өртөгт оруулна. Бусад бүх засвар үйлчилгээний зардлыг гарсан үед нь ашиг алдагдлыг тайланд тусгана.

Хөрөнгийн ашиглалт дуусч эсвэл өртөг болон холбогдох хуримтлагдсан элэгдэл болон үнэ цэнийн бууралт нь данснаас хасагдахад үүсэх олз болон гарз нь ашиг алдагдалд кредитлэгдэнэ.
Хүлээн зөвшөөрсний дараах үед үндсэн хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдэл ба хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан бодит үнэ цэнээр илэрхийлдэг.

Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг санхүүгийн зорилгоор шулуун шугамын аргаар, дараах ашиглалтын хугацаанд элэгдүүлнэ. Үүнд:

Ангилал	Жил
Барилга байгууламж	20-40
Тээврийн хэрэгсэл	10
Машин тоног төхөөрөмж	10
Тавилга эд хогшил	10
Компьютер бусад хэрэгсэл	3
Бусад үндсэн хөрөнгө	10

MNR-AUDIT

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

к. Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

Үндсэн хөрөнгийг худалдан борлуулах үед эсвэл түүний ашиглалт, борлуулалтаас ирээдүйд эдийн засгийн үр ашиг хүлээгдэхгүй болсон үед үл хүлээн зөвшөөрнө. Хөрөнгийн үл хүлээн зөвшөөрөлттэй холбогдон үүссэн аливаа олз, гарзыг (хөрөнгө борлуулалтын цэвэр орлого ба бүртгэлийн дүн хоёрын зөрүүгээр тооцно) хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрсөн тайлант жилийн орлого, үр дүнгийн тайланд тусгана.

Үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн арга нь өмнө хийгдсэн тооцоолол ба үндсэн хөрөнгөнд агуулагдаж буй ирээдүйн эдийн засгийн үр ашгийн хүлээгдэж буй хэрэглээний хэв загварт нийцэж байгаа эсэхийг баталгаажуулах үүднээс үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг санхүүгийн жилийн эцэс бүрд хянаж үздэг.

л. Биет бус хөрөнгө

Тусад нь авсан биет бус хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө өртгөөр нь бүртгэдэг. Бизнес нэгдлийн үед авсан биет бус хөрөнгийг авсан өдрийн бодит үнэ цэнээр бүртгэнэ. Анх хүлээн зөвшөөрсний дараа биет бус хөрөнгийг хуримтлагдсан хорогдуулалт болон үнэ цэнэ бууралтын алдагдлыг хассан өртгөөр нь тайланд тусгадаг.

Дотооддоо хөгжүүлсэн биет бус хөрөнгийн хувьд хөгжүүлэлтийн зардлаас бусад зардал өртгийг нэмэгдүүлэхгүй. Үүний оронд холбогдох зардлуудыг зардал гарсан тайлант хугацаанд олз, гарзаар бүртгэнэ.

Биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа нь тодорхой эсвэл тодорхой бус эсэхийг үнэлнэ. Компанийн эзэмшиж байгаа бүх биет бус хөрөнгүүд нь тодорхой ашиглалтын хугацаатай.

Ашиглалтын тодорхой хугацаатай биет бус хөрөнгийг эдийн засгийн үр ашигтай хугацааны туршид нь хорогдуулах ба үнэ цэнийн бууралтын шинж тэмдэг илэрсэн тухай бүрд үнэ цэнийн бууралтын үнэлгээ хийнэ. Ашиглалтын тодорхой хугацаатай биет бус хөрөнгийн хорогдуулах хугацаа болон аргыг хамгийн багадаа санхүүгийн жил бүрийн эцэст хянаж үздэг. Хүлээгдэж буй ашиглалтын хугацаа эсвэл хүлээгдэж буй ирээдүйн үр өгөөжийн хэв загварт орсон өөрчлөлтийг хорогдуулалтын хугацаа эсвэл аргын аль тохиромжтойг нь өөрчлөх замаар бүртгэлд тусгах ба уг өөрчлөлтийг нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлт гэж үзнэ.

Хязгаарлагдмал хугацаатай биет бус хөрөнгийн хорогдуулалтын зардлыг дэлгэрэнгүй орлогын тайланд биет бус хөрөнгийн үүрэгтэй нь нийцсэн зардлын бүлэгт хүлээн зөвшөөрнө.

MNR-AUDIT

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

л. Биет бус хөрөнгө (үргэлжлэл)

Биет бус хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөхтэй холбоотой үүссэн аливаа нэг олз, гарзыг (хөрөнгийн борлуулалтын цэвэр орлого ба бүртгэлийн дүн хоёрын зөрүүгээр тооцно) тухайн тайлант жилийн орлого, үр дүнгийн тайланд тусгана.

Компанийн биет бус хөрөнгө нь нягтлан бодох бүртгэлийн програм хангамж бөгөөд шулуун шугамын аргыг ашиглан гурван (3) жил хорогдуулна.

м. Өөрийн хөрөнгө

Энгийн хувьцаат өөрийн хөрөнгөнд ангилна. Энгийн хувьцааны ногдол ашгийг зарласан үедээ өөрийн хөрөнгөнд хүлээн зөвшөөрдөг. Өөрийн хөрөнгийн гүйлгээтэй холбоотой гүйлгээний зардлыг татвар суутгасан дунгээр нь өөрийн хөрөнгөөс хасна. Өөрийн хөрөнгийн гүйлгээний өртөгт зөвхөн өөрийн хөрөнгийн гүйлгээнд шууд холбоотой гаднын нэмэгдүүлсэн өртгөөс бусад өртгийг оруулахгүй.

н. Холбоотой талуудын гүйлгээ

Холбоотой тал гэдэг нь Компанитай холбоотой хувь хүн эсвэл байгууллага байна.

(а) Хувь хүн эсвэл тухайн хүний гэр бүлийн ойрын гишүүн доорх шаардлагуудыг хангасан тохиолдолд Компанийн холбоотой талд тооцогдоно. Үүнд:

(i) Компанийн хяналт болон хамтын хяналт байдаг бол;
(ii) Компанид томоохон нөлөөлөл байдаг бол;
(iii) Компанийн гол удирдах ажилтан эсвэл Компанийн толгой компанийн гишүүн бол.

(б) Аж ахуйн нэгж байгууллага нь доорх шаардлагуудыг хангасан тохиолдолд Компанийн холбоотой талд тооцогдоно. Үүнд:

(i) Компани болон аж ахуйн нэгж нь нэг группын гишүүд бол (өөрөөр хэлбэл толгой компани, охин компани ба зэргэлдээ охин компани бүр нь хоорондоо холбоотой юм);

2. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГУУД (ҮРГЭЛЖЛЭЛ)

2.2 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

н. Холбоотой талуудын гүйлгээ

(б) Аж ахуйн нэгж байгууллага нь доорх шаардлагуудыг хангасан тохиолдолд Компанийн холбоотой талд тооцогдоно. Үүнд:

(ii) нэг байгууллага нь нөгөө байгууллагын хараат компани эсвэл хамтын үйлдвэр бол (эсвэл, өөр байгууллага нь гишүүн байх компанийн хараат компани эсвэл хамтын үйлдвэрийн гишүүнбол);

(iii) хоёр компани хоёулаа нэг гуравдагч талын хамтын үйлдвэр бол;

(iv) нэгтал нь нөгөө талын хараат компани эсвэл хамтын үйлдвэр бол (эсвэл, нөгөө тал нь гишүүн байх компанийн хараат компани эсвэл хамтын үйлдвэрийн гишүүн бол);

(v) байгууллага нь Компанийн эсвэл Компанитай холбоотой талын ажилчдын тэтгэмжтэй холбоотой ажлаас гарсны дараах тэтгэмжийн хөтөлбөр бол. Хэрвээ Компани өөрөө тэр хөтөлбөр бол, ажил олгогчийн спонсор нь мөн Компанитай холбоотой тал болно;

(vi) (а)-д заасан хувь хүнд байгууллагын хяналт эсвэл хамтын хяналт байдаг бол;

(vii) (а)(i)-д заасан хувь хүнд байгууллагын томоохон нөлөө байх эсвэл тухайн хүн нь компанийн гол удирдах ажилтан бол (эсвэл толгой компанийн);

(viii) Компанид эсвэл Компанийн толгой компанид гол удирдах ажилтанаар хангах үйлчилгээ үзүүлдэг байгууллага эсвэл группийн ямарваа гишүүн бол.

3. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ГОЛ ҮНЭЛЭМЖ БА ТООЦООЛОЛ

Санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх ажил нь удирдлагаастайлагналын өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөр, болзошгүй өр төлбөр, тайлант үеийн орлого, зардалд тайлагнасан дүнд нөлөө үзүүлэх үнэлэмж, ойролцоолсон тооцоолол, төсөөллүүдийг хийхийг шаарддаг.Эдгээр төсөөлөл, тооцооллуудын тодорхой бус байдал нь ирээдүйд хөрөнгө, өр төлбөрийн бүртгэлийн дүнд материаллаг дүнтэй залруулга хийхэд хүргэж болно. Тухайлбал, санхүүгийн тайлан бэлтгэхэд удирдлагын авч үзсэн томоохон тооцооллын тухай мэдээллийг дор үзүүлэв:

Бусад авлагын үнэ цэнийн бууралтыг тооцоолох

Компани нь ирээдүйд авлагаас учрах боломжит алдагдлын хэмжээгээр үнэ цэнэ бууралтын сан байгуулдаг. Энэхүү сангийн дүн нь удирдлагын түүхэн туршлага болон бусад эргэн төлөлтөд нөлөөлөхүйц хүчин зүйлүүдийн үнэлэмжээс шалтгаална. Тиймээс аль ч тайлант хугацаанд бүртгэсэн үнэ цэнийн бууралтын зардал нь тухайн жилийн үнэлэмж, тооцоолол болон төсөөллөөс хамааран өөрчлөгдөж байдаг.

MNR-AUDIT